

Postup výberu členov Výboru regiónov

Postupy uplatňované v členských štátoch

ZHRNUTIE

V preambule Zmluvy o Európskej únii sa okrem iného pripomína, že medzi jej ciele patrí odhodlanie „pokračovať v procese čoraz užšieho spojenectva medzi národmi Európy, v ktorom sa v súlade s princípmi subsidiarity prijímajú rozhodnutia čo najbližšie k občanovi.“

Založenie Výboru regiónov (VR) Maastrichtskou zmluvou v roku 1992 je teda súčasťou inštitucionálneho rámca, ktorého cieľom je zabezpečiť skutočnú účasť miest a regiónov v procese rozhodovania Spoločenstva.

Postup menovania členov Výboru regiónov – orgánu, ktorý zastupuje jednotlivé samosprávy – má zásadný význam pre jeho fungovanie.

Rôzne postupy výberu členov VR a ich náhradníkov v Európskej únii odrážajú rôznorodosť politických a územných systémov v Európe. Rozšírenie Únie na 27 členských štátov túto skutočnosť ešte posilnilo.

Z tohto dôvodu sa ponúkajú dve možnosti. Vo federálnych štátoch, alebo v krajinách, kde sú silné regionálne systémy, ako sú Nemecko, Rakúsko, Belgicko, Španielsko a Taliansko je zastupiteľská úloha regiónov výslovne zakotvená v ich právnych textoch. Národné delegácie týchto krajín vo VR pozostávajú hlavne z predstaviteľov regiónov, pričom miestne orgány majú len obmedzené zastúpenie. Na druhej strane krajiny, ktoré nemajú regionálne systémy, alebo v ktorých sú tieto systémy slabšie, sú predovšetkým alebo dokonca výlučne zastúpené miestnymi predstaviteľmi (napr. Portugalsko, Grécko, Estónsko, Lotyšsko, Cyprus, Švédsko a Luxembursko).

Napriek rôznym postupom menovania, uplatňovaným v jednotlivých národných delegáciách, je potrebné podčiarknuť významnú úlohu, ktorú pri tomto výberovom procese zohrávajú združenia územných samospráv. Vo väčšine členských štátov a predovšetkým v prípadoch nových delegácií pripravujú zoznamy kandidátov skutočne združenia regionálnych alebo miestnych orgánov a postupujú ich ďalej vláde daného štátu na konečné rozhodnutie. Napriek tomu, že politická citlivosť národných vlád voči svojim miestnym a regionálnym orgánom je v jednotlivých krajinách rôzna, zoznamy vypracované združeniami sú menené len výnimočne. Takmer všetky národné vlády schvaľujú predložený zoznam kandidátov bezo zmeny pred tým, ako je postúpený Rade ministrov.

Od článku 198, písm. a) Maastrichtskej zmluvy až po posledné zmeny a doplnenia, ktoré priniesla Lisabonská zmluva, podpísaná 13. decembra 2007 a v súčasnosti v procese ratifikácie členskými štátmi EÚ, prešli ustanovenia týkajúce sa zloženia a postupu menovania členov Výboru regiónov niekoľkými úpravami.¹

Samotný Výbor regiónov niekoľkokrát vyjadril požiadavky týkajúce sa svojho zloženia, predovšetkým pokiaľ ide o požiadavku, aby členovia mali vykonávali volenú funkciu alebo aby boli politicky zodpovední demokraticky zvolenému zhromaždeniu a aby dĺžka ich funkčného obdobia zodpovedala funkčnému obdobiu Európskeho parlamentu (5 rokov namiesto 4)².

I keď Amsterdamská zmluva predstavuje pokrok pokiaľ ide o právomoci Výboru regiónov, hlavne vďaka rozšíreniu jeho poradnej činnosti, požiadavky Výboru regiónov týkajúce sa postupu menovania jeho členov boli zohľadnené až v Zmluve z Nice. Od nadobudnutia účinnosti Zmluvy z Nice 1. februára 2003 musia byť členovia aj náhradníci VR priamo volení a politicky zodpovední zhromaždeniu volenému v priamych voľbách. Napriek tomu treba poukázať na to, že túto zásadu demokratickej legitimity zohľadňovala väčšina národných delegácií až na niekoľko výnimiek už od založenia Výboru regiónov.

Len čo vstúpi do platnosti Zmluva o fungovaní Európskej únie, vo verzii modifikovanej Lisabonskou zmlouvou³, budú nové ustanovenia, ktorými sa bude riadiť zloženie Výboru regiónov a menovanie jeho členov, nasledovné:

Šiesta časť „Inštitucionálne a finančné ustanovenia“ – Hlava I „Ustanovenia o orgánoch“ – kapitola 3 „Poradné orgány Únie“ nový článok 300, ods. 1, 3, 4 a 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (spoločné ustanovenia týkajúce sa Výboru regiónov a Hospodárskeho a sociálneho výboru).

- „1. Európskemu parlamentu, Rade a Komisii pomáha Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov, ktoré vykonávajú poradné funkcie.

3. Výbor regiónov sa skladá zo zástupcov regionálnych a miestnych územných celkov, ktorí buď vykonávajú volenú funkciu regionálneho alebo miestneho územného celku, alebo sú politicky zodpovední volenému zhromaždeniu.

---

¹ Prehľad zmien a doplnení ustanovení, ktorými sa riadi postup menovania členov Výboru regiónov od čl. 198 písm. a) Maastrichtskej zmluvy sa nachádza v prílohe II.

² Pozri prílohu III a IV.

³ Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Úradný vestník EÚ C 115, 9.5.2008.

4. Členovia Hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov a nie sú viazaní žiadnymi záväznými pokynmi. Vo všeobecnom záujme Únie sú pri výkone svojich funkcií úplne nezávislí.
5. Pravidlá uvedené v odsekoch 2 a 3, ktoré sa vzťahujú na charakter ich zloženia, reviduje Rada v pravidelných intervaloch, s cieľom zohľadniť hospodársky, sociálny a demografický vývoj v Únii. Na tento účel prijme Rada na návrh Komisie rozhodnutie.“

Šiesta časť „Inštitucionálne a finančné ustanovenia“ – Hlava I „Ustanovenia o orgánoch“ – kapitola 3 „Poradné orgány Únie“ – „Fungovanie Únie“ – Oddiel 2 „Výbor regiónov“ nový článok 305 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (bývalý článok 263, druhý, tretí a štvrtý pododsek Zmluvy o ES).

„Počet členov Výboru regiónov neprevýši 350.

Rada, ktorá sa uznáva jednomyselne, prijme na návrh Komisie rozhodnutie, ktorým sa určí zloženie výboru.

Členovia výboru a rovnaký počet náhradníkov sú vymenúvaní na obdobie piatich rokov. Môžu byť vymenovaní znova. Rada prijme zoznam členov a náhradníkov vypracovaný v súlade s návrhmi predloženými jednotlivými členskými štátmi. Ak mandát uvedený v článku 300 ods. 3, na základe ktorého boli navrhnutí, skončí, automaticky končí aj funkčné obdobie členov výboru a na zvyšný čas zmieneného funkčného obdobia ich nahradia noví členovia vymenovaní v súlade s rovnakým postupom. Žiadny člen výboru nemôže byť zároveň aj členom Európskeho parlamentu“.

Je užitočné zdôrazniť, že v súvislosti so zmenami na základe Lisabonskej zmluvy nebude po vstupe Zmluvy o fungovaní Európskej únie do platnosti zloženie členov Výboru regiónov uvedené v Zmluve, ale rozhodnutie o zložení výboru bude prijímať Rada.⁴

Vo všeobecnosti existujú dve kritéria, ktoré pri výbere zohľadnili všetky krajiny: politická vyváženosť a územná a geografická vyváženosť. Ide o dve základné kritéria pre riadne zastúpenie miestnych

4

Na základe zmien a doplnení v článku 15, kapitole 5, hlavě I Aktu o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii a zmien v článku 13 Aktu o podmienkach prístúpenia Bulharskej republiky a Rumunskej republiky k Európskej únii je rozdelenie kresiel vo Výbore regiónov medzi členskými štátmi v súčasnosti nasledovné: Belgicko – 12, Česká republika – 12, Dánsko – 9, Nemecko – 24, Estónsko – 7, Grécko – 12, Španielsko – 21, Francúzsko – 24, Írsko – 9, Taliansko – 24, Cyprus – 6, Lotyšsko – 7, Litva – 9, Luxembursko – 6, Maďarsko – 12, Malta – 5, Holandsko – 12, Rakúsko – 12, Poľsko – 21, Portugalsko – 12, Slovinsko – 7, Slovensko – 9, Fínsko – 9, Švédsko – 12, Spojené kráľovstvo – 24, Bulharsko – 12, Rumunsko – 15., . Pozri článok 263 konsolidovanej verzie Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Príloha II).

a regionálnych orgánov vo Výbore regiónov. Rovnako treba zdôrazniť, že stále viac delegácií vo VR zaraďuje medzi svoje kritériá výberu aj rovnomerné zastúpenie žien a mužov.

Táto štúdia sa skladá z častí venovaných 27 členským štátom Európskej únie. Každá kapitola je venovaná jednej krajine a je rozdelená na tri časti:

- 1) rozdelenie miest (delegácie danej krajiny, riadni členovia a náhradníci),
- 2) právny základ,
- 3) postup menovania.

V časti „Právny základ“ si treba všimnúť, že viaceré krajiny menujú svojich členov na právnom základe článku 263 Zmluvy o ES. To je konkrétne prípad Francúzska, Holandska, Luxemburska, Grécka, Cypru, Dánska, Estónska, Maďarska, Malty, Českej republiky, Spojeného kráľovstva a Švédska. Niektoré krajiny, ako Fínsko a Slovensko, neuvádzajú pre menovanie svojich členov žiadny právny základ z práva Spoločenstva alebo z vnútroštátneho práva a ďalšie krajiny sa opierajú o vyhlášky ministerstiev, nariadenia Ministerstva vnútra, právne stanoviská alebo rozhodnutia.

Prezentácia rôznych postupov menovania členov VR v 27 členských štátoch EÚ obsiahnutá v tejto štúdií bola aktualizovaná v júni 2007.*

---

* Štúdia je momentálne k dispozícii vo francúzštine. Dostupná bude tiež v angličtine, avšak kvôli jej rozsahu sa zatiaľ neplánuje preklad do ostatných jazykov Spoločenstva. Ak by ste mali akékoľvek ďalšie otázky, obráťte sa na: Studies@cor.europa.eu
Výbor regiónov – Riaditeľstvo pre konzultačné práce, oddelenie pre štúdie.